

॥ ब्रह्मवधोवाच ॥ त्रिलोकपूजिते देवे प्रीते त्रैलोक्यकर्त्तरि । कृतमेवेह मन्यामि निवासन्तु विधत्स्व मे ।

त्वया कृतेयं मर्यादा लोकसंरक्षणार्थिना । स्थापना वै सुमहती त्वया देव प्रवर्त्तिता ।

प्रीते तु त्वयि धर्मज्ञ सर्वलोकेश्वर प्रभो । शक्रादपगमिष्यामि निवासं संविधत्स्व मे ।

॥ भीष्म उवाच ॥ तथेति तां प्राह तदा ब्रह्मवध्यां पितामहः । उपायतः स शक्रस्य ब्रह्मवध्यां व्यपोहत । १०१००

ततः स्वयम्भुवा ध्यातस्तत्र वक्त्रिर्म्हात्मना । ब्रह्माणमुपसंगम्य ततो वचनमब्रवीत् ।

प्राप्तोऽस्मि भगवन्देव त्वत्सकाशमनिन्दित । यत्कर्त्तव्यं मया देव तद्भवान् वक्तुमर्हति ।

॥ ब्रह्मोवाच ॥ ब्रह्मधा विभजिष्यामि ब्रह्मवध्यामिमामहं । शक्रस्याद्य विमोक्षार्थं चतुर्भानं प्रतोच्छ वै ।

॥ अग्रिर्वाच ॥ मम मोक्षस्य कोऽन्तो वै ब्रह्मन् ध्यायस्व वै प्रभो । एतदिच्छामि विज्ञातुं तत्त्वतो लोकपूजित ।

॥ ब्रह्मोवाच ॥ यस्त्वा ज्वलन्तमासाद्य स्वयं वै मानवः कश्चित् । वीजौषधिरसैर्वक्त्रे न यक्ष्यति तमोवृतः । १०१०५

तमेषा यास्यति क्षिप्रं तत्रैव च निवस्यति । ब्रह्मवध्या हव्यवाह येतु ते मानसो ज्वरः ।

इत्युक्तः प्रतिजग्राह तद्वचो हव्यकव्यभुक् । पितामहस्य भगवांस्तथा च तदभूत्प्रभो ।

ततो वृक्षौषधितृणं समाह्वय पितामहः । इममर्थं महाराज वक्तुं समुपचक्रमे ।

ततो वृक्षौषधितृणं तथैवाकृतं यथातथं । व्यथितं वक्त्रिवद्राजन् ब्रह्माणमिदमब्रवीत् ।

अस्माकं ब्रह्मवध्यायाः कोऽन्तो लोकपितामह । दैवेनाभिहतानस्मान्न पुनर्हन्तुमर्हसि । १०११०

वयमग्निं तथा शीतं वर्षश्च पवनेरितं । सहामः सततं देव तथा हृदनभेदने ।

ब्रह्मवध्यामिमामद्य भवतः शासनादयं । ग्रहीष्यामस्त्रिलोकेश मोक्षं चिन्तयतां भवान् ।

॥ ब्रह्मोवाच ॥ पर्वकाले तु संप्राप्ते यो वै हृदनभेदनं । करिष्यति नरो मोक्षान्तमेवाऽनुगमिष्यति ।

॥ भीष्म उवाच ॥ ततो वृक्षौषधितृणमेवमुक्तं महात्मना । ब्रह्माणमभिसंपूज्य जगामाशु यथा गतं ।

आह्वयाप्सरसो देवस्ततो लोकपितामह । वाचा मधुरया प्राह सान्त्वयन्निव भारत । १०११५

इयमिन्द्रादनुप्राप्ता ब्रह्मवध्या वराङ्गना । चतुर्थमस्या भागांश्च मयोक्ताः सम्प्रतीक्षत ।

॥ अप्सरस ऊचुः ॥ ग्रहणे कृतबुद्धीनां देवेश तव शासनात् । मोक्षं समयतोऽस्माकं चिन्तयस्व पितामह ।

॥ ब्रह्मोवाच ॥ रजस्वलासु नारीषु यो वै मैथुनमाचरेत् । तमेषा यास्यति क्षिप्रं येतु वो मानसो ज्वरः ।

॥ भीष्म उवाच ॥ तथेति हृष्टमनस इत्युक्ताऽप्सरसां गणाः । स्नानि स्नानानि सम्प्राप्य रेमिरे भरतर्षभ ।

ततस्त्रिलोकदेवः पुनरेव महातपाः । अपः सञ्चिन्तयामास ध्यातास्तास्याप्यथागमन् । १०१२०

तास्तु सर्वाः समागम्य ब्रह्माणममितौजसं । इदमूचुर्वचो राजन् प्रणिपत्य पितामहं ।

इमाः स्म देव सम्प्राप्तास्त्वत्सकाशमरिन्दम । शासनान्तव लोकेश समाज्ञापय नः प्रभो ।

॥ ब्रह्मोवाच ॥ इयं वृत्तादनुप्राप्ता पुरुषतमहाभया । ब्रह्मवध्या चतुर्थींशमस्या यूयं प्रतीक्षत ।

॥ आप ऊचुः ॥ एवं भवतु लोकेश यथा वदसि नः प्रभो । मोक्षं समयतोऽस्माकं सञ्चिन्तयितुमर्हसि ।

त्वं हि देवेश सर्वस्य जगतः परमा गतिः । कोऽन्यः प्रसाद्यो हि भवेद्यः कृच्छ्रान्नः समुद्धरेत् । १०१२५

॥ ब्रह्मोवाच ॥ अन्त्या इति मतिं कृत्वा यो नरो बुद्धिमोहितः । श्लेष्ममूत्रपुरीषाणि युष्मासु प्रतिमोक्ष्यति ।